

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL: lei 2,00 ANUAL
— ABONAMENTELE SE FAC NUMAI PE UN AN —

ANUNȚURI:
— Linia pe pagina 7 și 8 bani 20 —

ATACUL TERIBIL AL CAVALERIEI SĂRBEȘTI LA CUMANOWO. — (Vezi explicația).

SUMARUL

Literatură românească
Tezaurul lui Armand... de G. A. Tacid
Adela Cornea... » Cornel Mugar

Tezaurul lui Armand

— NOVELA —

II

După ce a trecut prin cele mai mari greutăți dela aflarea tezaurului conservat atât de bine de locul cărui mama lui Armand îl încredințase...

După ce se instruisese și după ce făcuse multe și îndelungi călătorii din care a căpătat lustrul omului de lume...

Iscusit și pătrunzător, cum din fire era, daruri cari mai adesea cad în tovarășia idealistă...

În casa lui, ca și în afară de ea, Armand era un foarte ales și iubit musafir pentru toți aceia cari veneau în contact cu el...

Creia fel de fel de întreprinderi, unele mai bine calculate decât altele, și aceasta numai ca să câștige până la cele mai înfime detalii...

În întruaga lui casă, era un lux sever și o mare bogăție prin lucruri și tablouri de artă unele mai scumpe decât altele...

rimea și adâncimea durerii; de care, acel atât de puternic muritor se îngrozea când vedea că pentru acele două pânze, atât de scumpe, lui nu va mai fi mâine, cine să le dea atențiunea datorită...

Cum într-o astfel de stare sufletească nebănuită și nepătrunsă decât de bușul Dumnezeu poate...

Îngrijat de proprietățile ce lua pasiunea ce îl inspirase...

Ocaziunea fiind foarte prielnică lui Armand, ajuns în cetate și în țară...

Ajuns în fața ei, a rămas înălțat de surprins, când mai înainte de a-i fi întins mâna de a-l săruta...

— Se vede că ai lipsit din țară, de nu v-am mai văzut în săptămânile noastre.

— Interesarea voastră prietene, mă face o deosebită și neprețuită onoare; deci, veți mă voi să mă înțeleg cu recunoștință...

— Cuvintele d-tale mă măgulesc foarte mult, udăgându-mă că ași puteam merge pe simpatia, pe prietenia d-tale.

— Doamnă, dacă această avere nu este un viț; puteți fi incredulă, că un alt moment mai solemn ca acesta...

— Bine, și acum tu vei da voce să-mi îndeplinești datoria sarcinilor care mi-am luat-o, la revădă!

În calmea fericită, ce străvâdește din cel mai subtil sentiment cu care natura ne-a înălțat...

A doua zi, după ce a pus suma de una sută de mii lei, într-o casetă care făcuse admirația celor ce o văzuse...

sul și se duse a o preda prietesei, în folosul săracilor, de care dânsa se îngrijea atât de mult...

— Te așteptam. Dar aceasta ce este?

— Modestul meu obol, pe care vi-l dăruiesc în folosul protejaților domniei-voastre.

— Ești bogat?

— Atât cât a-și putea folosi multora, cred că da; nu însă atâta cât mi-ar trebui pentru cei cari nu au nevoie de concursul meu!

— Cu cât prima parte imi dovedește că ești bun și generos, cu atât cea de a doua mă obliga să fiu francă cu d-ta; dar, te rog ia loc și-mi spune care sunt legăturile d-tale de familie, precum și trecuturi, care mă interesează tot atât de mult ca și persoana d-tale însăși.

— Această interesare este și rămane pentru mine mai mult decât prețioasă; asigurându-vă prietene că, o voi păstra și aprecia d'apuri ca pe cel mai scump tezaur!

Doamnă, rămas orfan de mamă, căci pe tata nu l-am cunoscut; am trecut prin mari greutăți și chiar prin cea mai cumplită mizerie...

— În cât privește originea mea, veți ști din documentele pe care dețin...

— Cu justificată excepție a ne-rubricării, de a la asta căzând astăzi, în casa veșei voi găsi un loc în...

— Prințese, cu încredință această excepție...

— Întruaga noastră țară, de care d-ta este așa de dragă...

— Scrupulele mele sunt...

— Din cele ce am vădit, că și din cele ce știu îndăjduiesc asupra d-ta, știu că vei putea fi un om bun...

— Doamnă de...

După luna după acestea, întreg orașul vorbea despre această neprețuită călătorie; și nu mai puțin despre cele două mari azihuri...

ADELA CORNEA

— FRAGMENT —

13 Februarie

Sunt silit să încep notele într-o zi pe care poporul o crede nefastă.

Adela merge din ce în ce mai rău, a slăbit rău și nu mai mănâncă. Din când în când cere un pahar cu apă în care am găjit să amestec iamaie și zahăr.

Voea i s'a schimbat cu totul. Nu mai pot cunoaște.

15 Februarie

Are călduri mari și friguri. A început să aivreză. În delir chinată pe nume pe mama-i moartă. Ochiul i s'a'n dus în tundra capului. Plâng și nu-i pot ajuta cu nimic.

16 Februarie

Doctorul face vizita-i obișnuită, o examinează o clipă, dă din cap și pe sub ochelari îl văd privirea încruntată. Se rezimă în baston, mai se uită la bolnavă, proserie niște medicamente și pleacă. Ce om rău!

20 Februarie

Azi m'a rugat să ridic capacul pianului și să cânt o „Sonată”. Pe când cântam a început să plângă.

— Și tu plângeai așa când cântam eu! Ce frumoasă-i „Sonata” asta! Nici nu știam că ai învățat așa de bine pianul. Și cânti mereu și cântând și ai adăci anume și de biata ta Adela...

21 Februarie

Ma vede bine că n'o s'o mai ducă mult. Se prăpădește încet încet. Acum bagă de seamă că greu e să mori. Le simte toate astea și e înțeleg părerea ei de răsunat după lacrimile, pe cari nu pot să se oprească, și cari se ivesc nevinovate la colțul gurii. Mă uit la ea și mă înfricoșez.

23 Februarie

M'a rugat să-i cânt ceva. Am luat la întâmplare o canta, și am deschis tot așa. Am cântat, mi pare, o năvelă în care era descrisă minunat povestea unei iubiri primăveratice al cărui început era tot atât de frumos, pe cât de trist îl era sfârșitul.

Isprăvisem, iar Adela, cu capul rezimat de marginea patului suspina jalnic, cătând desigur să intrinchi-peze în muntea-i bolnavă, din povestea citită, cântecul iubirii ei.

Mă uit așa căleodată la ea, și mă întreb dacă nu sunt pradă unei nă-luciri. Dacă n'aș admira și acum părul, acela negru, de care nu mă mai saturam altădată privind-o, aș crede că înaintea mea plutește un dușman care a fost Adela.

25 Februarie

Adela sfârșește o a doua luptă dinte-nă-nă, pe care l'am început foarte înă-nă.

Cât de mult a slăbit biata mea Adela; alina o mai pot cunoaște; totuși mai pălăvărește în căto-lăcărire de viață care nu face să sper.

E slăbit slăbit și pierdută, aplicăm nu-i închișă, și-at cu gura lui vine să cred că oțătă-mă căpăt-o cu dulcele nume de „Adela”.

1 Martie

Trăiește și plânge mereu chemându-mă lângă ea.

Sunt foarte chinat, n'am închiș ochiul de trei zile și totuși aș vrea să stau mereu cu ea.

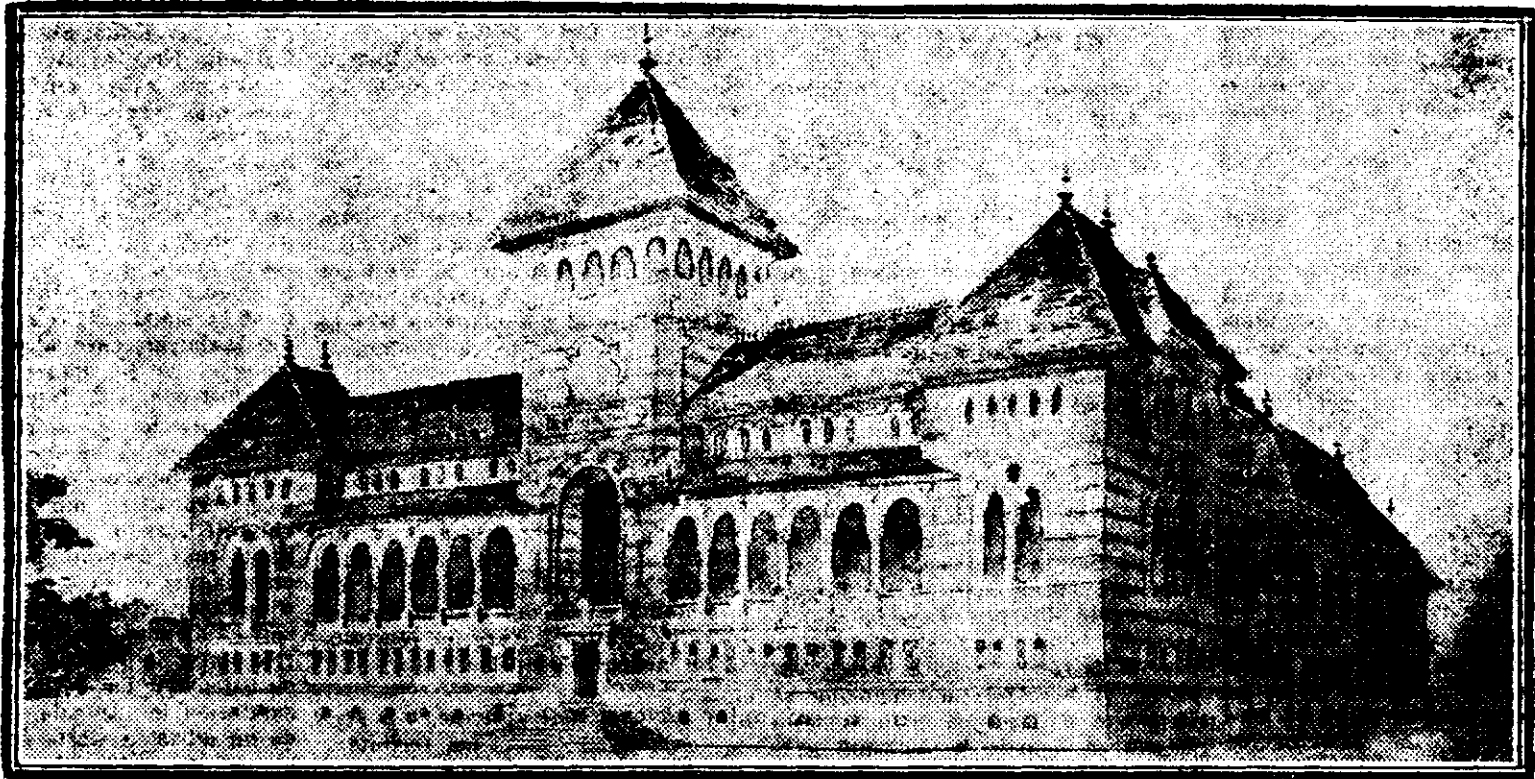
Trăiește și slăbit și e chinat, fiindcă doctorul n'a privit cămă multă și mi-a spus că nu s'o scama.

6 Martie

Zina aceasta a fost mai frumoasă. A căt searela, dar pe stradă tot mai era numai. Dina învânată privea Natura ce-i căpătă-mă stăte unei noui vieți.

Seareto pe care nu-i mai văzusem de mult n'a făcut să sper. Primăvera e la gioventu dell'anno!

Corneliu Mugar

Muzeul Național ce se construiește pe șoseaua Kiseleș din Capitală.

Războiul în vagon-restaurant

de Al. Cazaban

Toate mesele din sufrageria ambulantă erau ocupate.

Pasagerii trenului 155, își puseseră de mult stomacul la cale, da tot nu le venea să-și părăsească locul și să treacă în compartimentul lor. Fiecare asculta, cu multă băgare de seamă, discuția care izbucnise între două mese adversee, asupra războiului Turco-bulgaro-sârbo-greco-munte negreano-albanezo-arnăutu.

Cei dela masa din stânga erau de partea Turcului, iar cei dela masa din dreapta, erau de partea restului peninsulei balcanice.

Deși, noi românii, în chestia războiului suntem ca de obicei „neutri” — adică un fel de n'aude, n'avede, n'a greu pământului strămoșesc — totuși ochii adversarilor de la mese, s'a-primiseră de o flacăra, mai dihai de cât cea izbucnită în lumea popoarelor purtătoare de *fesuri, tichii, cialmate, turbane, fustanele și salurari*.

Cu tot făcându-l trenului, vorbele schimbate între cele două mese, predominau. Din tabăra turcească, un domn cu mustață tăiată englezește, spunea:

— Turcu, domnule!... Da Turcu e cel mai viteaz soldat... El merge la război cântând!... Ca și soldatul dac, turcul crede în nemurirea sufletului!... Hogașe le spune: „soldatul care moare în război e alesul lui Mohannet!” Vai de ciapa și de prazul bulgarului, când o năvăli turcu peste el...

— O crezi dumneata asta! — îl intrerupe un adversar — se vede că nu citești telegrametele sosite de pe teatrul războiului? Nu vezi, că până acum în toate ciocnirile, numai sârbii, muntenegrenii și grecii au fost învingători!... Bieții turci și-au pierdut fesurile, împrăștiindu-se demoralizați ca puii de potârnică!...

— Ei bravo! — răsă un turco-fii — Puii de potârnică fug demoralizați! Nu mai răde acul!... Am cotit negru pe alb: Până acum bulgarii au cucerit trei tunuri, 100.000 de kile de grâu, 351 de fesuri!...

— Până aici! — îl opri adversarul — orice ași crede că a pierdut turcul, dar fesul, monșer, asta nu cred... **Ma!** întâi un turc nu-și perde niciodată fesul... **Ma!** iute își perde capul, de cât fesul... Legea lui, nu-i dă voie să-și piardă fesul... Turcul moare cu fesul în cap.

— Asta-l privește!... Știi atât că bulgarul o să-i turtească rău fesul! Bulgarul e și mai deștept și mai in-

tuziasmat... El mănâncă o ciapă și nu arde și intră 'n foc ca un eroi!...

— Da tacă, nene! — se amestecă un bătrân admirator al Islamului — Ai început să mă plictisești: Cum poți să admiti că Bulgaria o să bată Turcia!... Ai să vezi: la cea dintâi ciocnire mai serioasă, că nici n'are să rămăne urmă de bulgar.

— Cum ciocnire mai serioasă?... Da la Kirkilisse, bulgarii n'au făcut prizonieri 20.000 de Turci!...

— Ia lasă-mă, domnule, cu Kirkilisse al dumitale... Trebuie să îi kirkilit ca să erezi astfel de versiuni?... — Te rog, te rog, nu fă personalități! — se supără adversarul, golindu-și dintr-o dată paharul de vin... Zici că e o versiune!... De unde asta?... Telegrama vine din Londra.

— Poate să vie și din Tumbuct!... Să-ți spun eu ce-i cu lupta de la Kirkilisse... Stați, că vă arăt, eu, cum se vor petrece lucrurile acolo.

Și dând la o parte, cu un gest nervos, fața de masă, își muia un deget în paharul cu bere, și cu acest condei improvizat desemnă, pe masa goală, poziția topografică a teatrului de război.

— Vedeți: aici vine Adrianopol... Dincoace curge râul Cuștiuk... Kirkilisse vine aici. Turcii înalțează pe valea Struma... iar bulgarii, cu zarzavagii lor, în marginea de dincolo a râului Cuștiuk!... Ei, ce te faci acu, tu bulgar, când s'o porni artileria turcă să-l bombardeze de după forturile Adrianopolului? Îl face musaca, nu altceva... Na, tuca *na glava!*

Și accentuând asupra cuvintelor din urmă, trânti cu pumnul în masă, tocmai în locul unde însemnase printr-o pată, mai mare, de bere, fortul Kirkilisse.

La izbitura pumnului, cei de la masă fură stropiți drept în față de berea aprovizionată în fortul Kirkilisse.

Dar ei erau așa de atenți la mersul războiului pe masa restaurantului, încât nu se supărară de loc și își șterseră stropii de pe față, ca și când s'ar fi șters de sudoare.

Deodată, când trenul era tocmăi gata să plece din gara Bărlad, strategeanul nostru sări în sus:

— Da să fie al dracului de tare și de bulgar, că din cauza lor, era să uit că am trebă în Bărlad.

Și foarte grăbit, se îndreptă spre eșire. Da chelnerul îl opri:

— Vă rog, n'auți plăti!... or plătește cineva pentru dumneavoastră?...

— Cine să plătească!... Turcu plătește!

Și cum nu avu timp de vorbă, sări grăbit din tren...

MAI BINE SA MURIM!

*Ce viață monotonă!
Ce naști, trăiești și mori
O zi este ca alta
Tot soare și tot nori.*

*În pieptul nostru veșnic
Aceleași vii dorințe
Simțim același chinuri
Și-același suferințe.*

*O! lumca-i prea bătrână
Și n'o mai suferim!
De cât aceeași viață
Mai bine să murim*

V. S.

MAREȘALUL GROUCHY în bătălia de la Waterloo

— Urmare și sfârșit. —

Intracea începuse lupta, una dintre cele mai mărețe ale împăratului Napoleon și poate ultima luptă eroică a veacului trecut.

Ca și în luptele mistice ale lui Homer, așa și aici se amestecă natura în luptele de pe pământ. După cum acolo se umflă Skamander pentru ca să ocolescă pe fugari, așa și aci cade noaptea un vehement torent de ploaie, care inundă drumurile și împiedecă pe Napoleon ca să-și execute minunatul plan de a se arunca dis de dimineață asupra dușmanului. Abia pe la amiază poate el să atace înălțimile, în jurul cărora lupta ține până noaptea. Ele aparțin englezilor și pentru un minut francezilor și apoi iarăș cad în mâinile Englezilor. Lupta este în toful ei. Deodată marele mareșal Ney începe celebrul atac cu întreaga cavalerie franceză. Zece mii de călăreți în cariere năvălesc asupra liniei englezilor, zdrobesc primul rând, zdrobesc pe al doilea, dar cu ultima sfortare. De uisprezece ori conduse Ney „*le brave des braves*”; pe soldații săi contra dușmanului. Dar liniile răzlete nu sunt încă respinse. Deja și ultimul soldat este în foc.

Napoleon știe că Grouchy se află în apropiere și el contează atât de mult pe cavaleria sa încât numai în ultimul moment îi dă ordin expres să-l trimită ajutor.

Și Wellington știe că Blücher se află în apropiere. Amândoi nu mai aveau nici o rezervă. Rezerva lui Napoleon se numește Grouchy, iar a lui Wellington, Blücher. Și pe când de pe colinele înourate 400 de tunuri aruncă, fulgere și trăsnete asu-

pra șesului, pământul se cutremură de ploaia ghiulelelor, cari împrăștia moartea, inima lor bate pentru cei din depărtare.

Două ceasornice ticău ușor în mână ca și niște inimă de pasăre. Napoleon și Wellington întreabă mereu cronometrul și numără orele, minutele până când le va sosi trupele de ajutor. Amândoi cercetează cu telescopul spre marginea pădurii unde pare că începe a se arăta ca un nor ușor avangarda prusiană. Armata engleză abia mai oțunează rezistența, dar și cea franceză obosește.

Deodată tunurile bubuă și din flanc ambele mase de trupe isvoresc din pădure „*Enfin Grouchy!*” răsufliă Napoleon. Soldații sunt cuprinși de bucurie. Ei își adună ultima rezervă și o aruncă asupra englezilor.

Dar nu este Grouchy acela care inundă platoul cu trupele sale ci Blücher.

Nefericitul Grouchy urmărise armata prusiană, așa cum înțelese ordinul. Dar nu mai era un marș vesel, deoarece ei nu dau de armele dușmanului. Din apropiere bubuă tunurile. Pământul se cutremură, ei știau acum că este o bătălie mare decisivă, Grouchy călărește nervos printre ofițerii săi, cari evită să discute cu el; statul lor fusese respins.

Trupele devin nerăbdătoare. Ele sunt tinere și neactivitatea le consumă. Ele tresar la fiecare nouă împuscătură. Ei știu pe împăratul, pe frații lor în primejdie și trebuie să meargă neactivi prin livezi și păduri.

La Wavre întâmpină un corp de armată prusiană, asupra căruia năvălesc cu furie, în frunte cu Gerard. Un glonte îi nimerește în noptel moare. La sosirea nopții satul era luat cu asalt, și apoi marșul continuă. Deodată se făcu liniște dincolo pe câmpul de bătăie.

Toți simt că bubuitul tunurilor era mai bun decât această tăcere sinistră, care punea fiecărnă o întrebare grozavă. Trebuie că lupta de la Waterloo se decisese. Acum în fine Grouchy primește (prea târziu) un bilet de la Napoleon, prin care îi cere ajutor, dar pentru cine?

Ei așteaptă noaptea întreagă. În zadar! Nici o soție nu vine de acolo; tăcerea îi chinuște.

În revărsatul zilei se ridică bivouacurile și continuă marșul obosii și deserați. În fine pe la ora 10 dimineața sosește în galop un ofițer de stat-major. El este smuls de pe cal și conștient de întrebări, dar el

cu fața îngrozită, cu fruntea acoperită de sudoare și tremurând de oboseală murmură cuvinte neînțelese, grozave. Ei cred că este nebun sau beat când spune că nu mai există armată imperială și că Franța e perdută. Dar cu înțelul ei aflară adevărul, teribilul adevăr.

Grouchy e palid și se rează pe sabie. Acum vedea el consecințele ezitării sale. El știe că acum începe martirul vieții sale. Dar el primește cu hotărâre misiunea îngrată a virovatului. El adună îndată pe toți ofițerii săi și—cu lacrimi de mânie și de tristețe în ochi—ține o cuvântare scurtă în care el deplânge, dar justifică în același timp esitarea sa.

În tăcere îl ascultă ofițerii, cari erău mâniși pe el. Durerea, do-liul grozav pentru Franța îi amu-tește pe toți.

Grouchy plănuește cu chibzuință retragerea printre forțele covârșitoare ale dușmanului și o execută cu măiestrie. Toate virtuțile sale ies la iveală acum, când se încrede în sine, iar nu într'un ordin scris. Dar el simte că nici o încordare nu poate mișca înapoi roata sorții, și că nu-l va putea achita de răspunderea pentru Waterloo.

Ofițerii sunt aproape nebuni de furie, că au putut să stea în neactivitate numai trei ore. Dar ei își înăbușe orice imputare, de oarece ei stimează în Grouchy pe omul cinstit, pentru care a fost o fatalitate numai o conștiințioasă prea mare.

Când el aduce acasă armata sa, nimeni nu-l felicită, dar nici nu-l acuză pentru Waterloo, că acolo a fost mai fidel ordinului decât sie-și. N'a fost dat în judecata consiliului de război și nici Napoleon nu-l critică la St. Helena, ci esclamă suspinând:

— Mai bine aș fi trimis pe mareșalul Suchet, în locul său!

Fiecare cruță pe soldatul credincios și cinstit, dar poate tocmai această compătimire devine un martiriu grozav pentru un nefericit.

Cât va fi suferit bravul Grouchy când a văzut pe împăratul său prizonier și armata sa zdrobită!

El ajunge la mari onoruri, devine comandant al armatei contra Prusienilor, Pair al Franței, dar toate aceste, cei douăzeci de ani eroici de mai înainte în Spania, Rusia, Italia, Austria și cei douăzeci de ani după aceea, pălesc fața de acel tragic moment al vieții sale, pe care l'a pierdut, când putea să salveze Franța.

Mareșalul Emanuel, marșilz de Grouchy, după abdicarea lui Napoleon proclamă ca împărat pe fiul său Napoleon II „regele Romei”. Mai târziu plecă în America. După revoluția din Iulie 1830 fu ales deputat, iar la 1832 fu numit Pair al Franței.

El a murit la 29 Mai 1847 în St. Etienne, în vârstă de 81 ani.

C. Scurtu.

IN MIEZ DE NOAPTE

*E tăcere în toată casa, este noapte,
e târziu
Printre geamuri bate luna, ca un
pom într'un pusti,
Singuratic stau la masă, singuratic,
visător.*

*Soapte vagi îmi sună în minte
Ca un vis duios de dor.
Mă gândesc la tine dragă
Și la vremea din trecut
Când sub razele de lună
Mai lăsat să te sărut.
Ești departe, azi de mine,
Iar eu 's trist și gânditor,
Numai luna-mă reamintește
Înfocatul nostru amor.*

V. S.

Convorbiri astronomice

CLOȘCA CU PUI

În noaptea senină și tăcută vorbesc stelele:

— Pământeni! iar și-au declarat război, anunță cu tristețe stelele Pleiadelor (Cloșca cu pui).

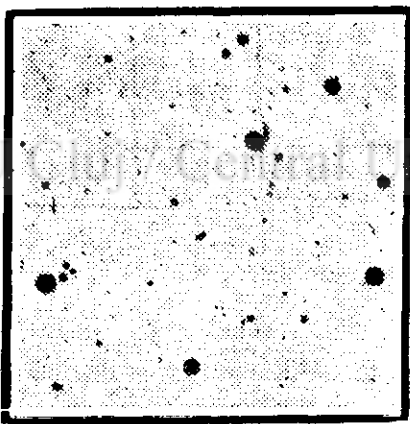
— Curge sângele șiroaie, suspină Vega cea imaculată.

— În loc să ne privească, murmură Capella.

— Sunt prea tineri încă! spun în cor Pleiadele, n'au ajuns la maturitatea gândirii.

Și stelele din înălțimea cerului își bat joc de noi. Ele nu pot să priceapă cum oamenii în loc să-și aducă forțele pentru a rezolva marile probleme ale cosmosului, se omoară între ei, nedosebindu-se întru nimic de fiarele sălbatice.

În momentul când se dă luptele sângeroase din peninsula balcanică, privește cerul tăcut și solemn, la râurile de sânge, ascultă vaetele răniților și horeciala muribunzilor și nu poate să priceapă ce îmboldește pe om să omoare pe semenul său. Și a dreptate Pleiadele să se plângă, că oamenii în loc să le privească se omoară între ei. Pleiadele, cărorora noi le zicem Cloșca cu pui, sunt o adevărată priveliște cerească măreață. Și dacă ai mijlocul să privești mai bine această îngrămădire de sorii-ștele, nu mai poți să pricepi sălbăticia de pe Pământ, căci min-tea tă va înțelege numai armonia cerească.

Cloșca cu pui fotografiată

E dovedit că animalele nu știu ce e mila, e o luptă veșnică pentru trai, dar animalele au dor instinctul, nu au judecata, de care omul face uneori atâta paradă. Judecata înaltă pe om și-l face să vadă în tot ce trăiește aceeași manifestație a naturii, care i-a dat și lui viață. El singur poate să priceapă rostul a toate.

Vor trece însă mii și mii de ani, până când omul să știe cum trebuie să-și exercite judecata lui. Până atunci să stăm noi de vorbă cu Pleiadele, cari sunt și mai întristate de când au văzut pe un astronom bulgar ce studia la Paris și care îndată ce s'a declarat războiul, a aruncat luneta cu care le contempla, pentru a lua sabia în contra turcilor.

Pleiadelor, acel astronom e de sigur un mare patriot, dar în astronomie s'a rălăcit din întâmplare, să nu-ți mai dai voie să vă privească.

Priviți-le, cum se înserează ele afară spre răsărit, tremurătoare, giogașe și cu cât se ureă mai sus, cu atât le vezi mai bine, mai multe. Poate vezi numai șase stelețe la început, dar dacă ai vederea bună și cerul e curat vei vedea până la 10—11 stelețe. Ia un binoclu. Am privit Pleiadele de atâtea ori cu atâtea lunete, dar nici un instrument optic nu mi-a dăruit o priveliște așa de frumoasă ca un binoclu bun. Sunt nenumerate puncte strălucitoare ce te uimesc. Binoclu are câmpul larg, le cuprinde pe toate, pe

când luneta cu cât mărește mai mult, cu atât are câmpul mai îngust și vezi numai o parte din serinul plin de pietre prețioase.

D. Gabriel Donna, care se inspiră din frumusețile cerești a spus într'un sonet:

„În urma în care stău grămadă ne-
numărate nestimate
„Pleiadele 's comoara—acestui etern,
imens Rashid-Harun,
„În care „Una mie una de nopți pot
fi împerechiate
„Mărgăritare și măregane ca cele ce
în cer s'adun”.

Și sunt nenumerate Mărgăritarele Pleiadelor, nu te mai saturi privindu-le. Luneta, care îți arată numai părți-părți din Pleiade descoperă sute și sute de noi diamante. Cele 6—7 stele sunt însă cele mai strălucitoare și cea mai luminoasă, „Cloșca”, sau Alciona, cum îi zice astronomii e cea din stânga din fotografia alăturată, care nu reprezintă tot grupul Pleiadelor.

„Iar Alciona, mai aproape, e o poemă recitată
„În raze, a adolescenței vre-unui
zeu olimpien”.

Stelele sunt sorii, de la cea mai umilă până la cea mai strălucitoare. Stelele Pleiadelor sunt deci tot atâtea sorii. Sunt acești sorii în legătură unii cu alții? Formează ei în adevăr un sistem? Da, cele mai multe din stelele Pleiadelor formează un grup de stele ce au aceeași mișcare în spațiu, îndreptându-se spre același punct ceresc. Au aceeași vârstă toate stelele Pleiadelor, sunt sorii tineri, sorii ce sunt încă învăluiti în ușoare nebulozități, ce au putut fi fotografiate. Unii astronomii au dat părerea, că toate stelele ce formează universul nostru se învârtesc în jurul Pleiadelor. Aceasta nu se poate dovedi însă ușor. Cărți întregi s'ar putea scri asupra comorilor ce se află în grupul Pleiadelor, sorii imenși, mult mai mari de cât umilul nostru Soare, care e de peste 1 milion de ori mai mare de cât Pământul. Cea mai formidabilă canonadă de pe Pământ nu va isbuti să turbure nici o clipă armonia cerului. Ecoul tunurilor e surd în împărăția cerului și stelele, cum spune Heine, „rămân pe vecie tot stele”.

Victor Anestiu

André de Fouquières

În paradisul Rajahilor

Azi dimineață, când fui trezit de un servitor industan, trebui să fac o sforțare ca să-mi amintesc că părăsisem Parisul. Odaia unde mă găseam îmi apărea de o eleganță așa pariziană, mobilele erau de un stil așa armonios că nimic nu mă putea face să cred că eram la poalele contrafortului himalaian, într'unul din statele misterioase unde trăiesc rajahii legendari. Apariția celor doi amiei ai mei cari tocmai îmi făceau o vizită de dimineață era bine făcută ca să întretină iluzia mea. Totuși, dormisem sub un simplu cort ținut pe pământ de țăruse. Printro deschizătură de draperii, zării nenumerate alte corturi ascuțiți împodobiți cu flamure și steaguri, o stradă bizară între aceste pânze albe, unde treceau automobile „mehari”, călește și cavalerii cu fețe de bronz, și, pe toată asta, un orizont de vărfuri mov și violete...

Deabia eșisem din frumoasa mea locuință când întâlnii o mulțime de prieteni umblând prin orașul fabricat.

Unde te uiți vezi strănerii de mână, prezențiamii de gentleman en-

glez și auzi exclamații de admirație: „Ce timp! Ce țară! Ce decor!” și deodată, suntem atrași de un zgomot de cavalcadă. Sosește Maharajahul din Kașmir! Acest rajah are frontierele sale, constituția sa, vămile sale, timbrele sale. El apărea nemișcat și grav ca un idol într'un handah aurit pe un elefant. O mulțime de ofițeri și de servitori formează suita. Noi așistăm la mutarea suveranului într'un lagăr rezervat, scena foarte pitorească unde vedem indigeni închinați până la pământ la trecerea stăpânului lor. Maharajahul din Thalawar, care se plimbă cu arhitectul, ne introduce pe lângă câteva personaje de importanță.

Azi are loc căsătoria religioasă. Maharajahul ca să ne permită de a azista acolo avusese delicata idee de a celebra afară din palat. Vă închipuiți surpriza noastră găsind orașul mai decorat, mai împodobit cu steaguri ca în ajun și, pe străzi, o desfășurare de trupe. Soldații așezați pe drumul care merge de la Marele Palat la Palatul Talov Khana, cu baionetele lor, formează, din cauza tinutei lor azurate, o dublă linie de un albastru foarte dulce. În timp ce noi ne ducem la ceremonie în mijlocul unei mulțimi enorme, și în timp ce bubuie tunurile, soldații prezintă armele cu aceeași mișcare bruscă și sacadată.

În curtea palatului Tajav Khana, se ridică două splendide „shamiana”, unul pentru invitații industani, celălalt pentru invitații europeni. Când tunul se aude, Maharajahul din Kapurthala sosește cu mare pompă și se îndreaptă către un alt shamian unde sunt așezați tronurile de aur și de argint. El se așează între Maharajahul din Kașmir și din Thalwar; A. S. Aga Khan, rajahii din Pevus, Lambergram, Taswan și Nurpueer, Tikka Sahib și cei trei frați ai lui Iau loc lângă ei.

În fața rajahilor se ridică două baldachine de catifea brodată cu aur unde se desfășor ceremoniile, cari vor fi în realitate două căsătorii: sikh și brahm.

În grupul nostru singurele uniforme ale generalului din Sancy, al locotenentului din Barbentan și ofițerilor englezi pun o notă clară. Adevărat zis noi nu avem impresia că așistăm la o oarecare feerie umitoare și numai uncori un fel de emoție ne strângea înaintea execuției riturilor milenare. Aspectul fețelor grave, foiala costumelor, atitudinea stăpânitoare ale rajahilor, cercul important al elefanților, purtătorii de tunuri și care ridicau către cer tunpele lor mlădioase, toate acestea ne strângea cu o turburare bizară, care se naște negreșit totdeauna când se contemplează o scenă unde puternicia și forța se aneste grație și frumuseții.

„Punditii”, preoții brahmani, îmbrăcați în alb și în cap cu un turban galben, urmați de doi oameni, cu bastoane înalte de argint ridică în sus, cu coroane strălucitoare, urmați și ei de doi halbardieri. Prințesa Brinda din Tubhal sosește în-tovărășia de tatăl ei, prițul din Montagne. Fratele mai mic a lui Tikka Sahib, Kanwar Karamjit Singh, se așezase lângă ei.

Prințesa e îmbrăcată sau mai degrabă învăluită cu un val indian roz și aurii, care desenează formele corpului său încântător. Poartă la gât un colier de perle mari; un alt colier de perle cu câte cinci șiruri coboară pe piept. Fruntea-i e marcată cu un punct roșu, semnul distinctiv al castității sale. E primăvară — de la soseirea noastră — când vedem, față descoperită a aceleia care se numește Perla Indiilor, și toți se înduplează înaintea atator grații și seducție.

Ea ia loc, pe o perniță, la dreapta prițulului Tikka ale cărei ochi au rămas acunși sub val. Preoții, cu gesturi rituale, oferă logodiților darurile care simbolizează fericirea și dau

noștrii: florii, prăjituri, sacurii cu aur. Apoi, în timp ce tinerii, în ținută ieratică țin vergele de trestie, brahmanii aprind un mic rug, mormăind litanii lente și monotone. Logodiții aruncă în flăcări câteva boabe de grâu, în fine se ridică și, ceremonios, se învârtesc de patru ori în jurul „Focului sacru”. Prințesa se așează la stânga aceluia care i-a devenit soț. Pe viitor a schimbat familia. Amândoi ridică atunci cu un acelaș gest o cupă măreață, din aurul cel mai curat, ținut de mâinile lor unite. Căsătoria brahmană s'a săvârșit.

Pe un covor împrăștiat cu flori, logodiții trec acum sub baldachin unde îi așteaptă preoții sikhi. Două „guru”, cu aspect venerabil, citesc cu voce tare din Cartea sfântă larg deschisă pe o pernă, în timp ce un servitor bronzat mută din loc în loc penele mlădioase ale apărătoarelor de muște.

Marele preot prezintă logodiților o lingură de aur de care ei apropie buzele, unul lângă altul. După care, ei mănâncă din aceeaș farfurie, unire naivă, simbol de alianță definitivă. Deodată, un sunet de trompetă vibrează cu izbucnire și printr-un Tikka își ia vântul. Ritul vrea ca să vadă atunci pentru prima oară pe aceea care a devenit femeia lui, și, într-adevăr e atâta surpriză amoroasă în privirea prințului când contempează grațioasă față înduplecată cu genele lungi pe cei mai frumoși ochi din lume, că un murmur înduplecat se ridică dintre asistenți. Și e sfârșitul. Preoții scot strigătul de războiu sikhi: „Fateh!”, care e reluat tumultuos de trupe și de mulțimea afară din palat. Acest zgomot imens se sfârșește deabia când orchestra kapurtaliană atacă un marș răpitor. Rajahii părăsesc scaunele lor de aur. Și asta înseamnă atunci că prodigioasa procesiune începe.

J. Mercator

AL. RUSSO

CUGETĂRI

— 1835 —

— Urmare —

„Eu neg că limba noastră ar fi săracă; limba nu ne e mai săracă decât alte înșorătoare; suntem însă noi înșine săraci de dansa, o, mai și săracim cu capriții nostru”.

D. Barițiu deneagă sărăcia lui în acest articol ce ne-au câștigat inima și deschide toate orizoanele întuncate de gramaticile a felurii de autori și de sisteme. D-lui în acest articol care numai în înfățișarea sa străină de ortografie ne aduce aminte de Ardeal, deneagă dreptul de a despoia limba latină; iar noi carii mărturisim că fapțuitorii feluritelor gramaticale sunt toți absoluți, ba încă și filosofi absoluți, noi deneagăm că vreodată România va putea urma pe căile criticate de d. Barițiu, pe căile alese de unanimitatea concetățenilor săi. Avem convingția dărească că Ardealul pe mult timp încă nu este merit a prinde loc în mica literatură românească, de nu va părăsi sistemele cu care o înadușă acum pedantismul latin.

X.

În istoria limbii franceze doi oameni ar putea să ne slujească Românilor de povățuire și de comparație vie a luptei între neo-galimatio-latinii și cei ce cred că nici istoria neamului, nici radicalismul, nici judecata dreaptă nu ne poate îndemna a strămuta temelia limbii ce s'a născut cu neamul. Argumente latinești nu dovedesc nimica în contra rezonului românesc. Exponere, Expositio, Expositionis nu dovedesc că Români cari au spusere sunt datorii a zice spusăciune mai bine decât espuzăciune; dovedese numai o eufonie aplicată de cel întâiu Moldo-Ro-

mân la cuvintele luate din limbă străină, eufonie sfântă prin scrierea ce a un veac de traiu; trebuie a fi un ce mai pe sus decât regulele în acel instinct de fie, decât logica albativului său a altui mod.

Acești doi oameni vestiți prin cărțile lor, unul cu idei cu foc, inimă și talent, al doilea judecată dreaptă numai și conștiința naturii limbii, sunt Ronsard și Malherbe; nici unul nici altul nu a înscodit sisteme, nici unul nu a creat gramatică, dar amândoi au întrebunțat materia ce avea sub mână după ideea ce-i împingea; publicul și posteritatea au mers, nu după teoriile fantastice, deși sprijinite de talent, dar au mers după cea carele răspundea la conștiința întregului neam.

Românii încă nu au luat bine seama ce au vrut să zică, când au vestit și descoperit că Ardealul în veacul trecut au restaurat limba; propovăduirea aceasta nevoiește o respicere și o tălmăcire. Cine zice restaurant nu zice creat; restaurant se înțelege a se întocmi un lucru ce a fost, sau se întoarce la principiile nemuritoare. Care oare era principiile nemuritoare ale Românilor amenințate de peire, care au trezit pe Ardeleni? Era limba românească ce din zi în zi grecismul și slavonismul o înfășura în prejtoarea morții; grecismul și slavonismul mănca limba hronicarilor, limba română pretutindene, limba iubită a lui Klein, a lui Șincai și a lui Petru Maior. Dacă Ardealul urma a fi moderatului neologismului noi, cum au început cu veacul, dacă combătea aplecările către străinism, și încă un străinism radical, Ardealul merita de a fi capul limbii, areopagul literaturii; dacă Ardealul ar fi avut viață și mișcare în lume, ar putea încă să impuie și o limbă. Gândim însă că limba acolo își are temelia, unde au trăit mai slobod neamul, unde limba au prins rădăcini în legii în instituții, în istorie, în monumentele scrise, în mișcarea zilnică, în suflarea obștească, în obiceiurile sale și au ajuns a produce măcar comedioare. Să îndreptăm dar propovăduirea și să spunem adevărul ce-l avem toți în minte, că principatele au scăpat România. Când restaurația începu, adică reacția în contra rădăcirilor străine, nemuritorii ardeleni se deschid restaurația aveau ochii nu la turma necăjită de Sași, de Unguri și de Sârbi, dar la cei Români de la poalele Carpaților ce sta în picioare cu steagul și sabia României în mână: acei Români, care au făcut tradiția românească revandicată de veacul al 18-lea și au prelungit-o până în zilele noastre, dând vreme și Ardelenilor a se trezi, a se cunoaște și a aduce sprijinul lor frățesc. Propovăduirea restaurației acesteia au ademenit multă tinerime a crede că România începe cu gramaticile, de care s'a vorbit fără a se pătrunde de istorie cu mai multă ferbințală decât cumpănă; elevii ce cunosc numai slova școalei ceareă a îndemna pe Români a uita limba cea de 1700 ani. Un jurnal cu titlu frumos în No. 22 publică sub cuvânt de limbă un panegiric a sistemelor limbistice; jurnalul acesta e prea datat cu politica, ca să se poată scrios ocupa de speculații filosofice și limbistice; dar putem spune cititorilor Patriei că cine zice sistemă zice presupunere, nu temei; toate sistemele își așează o idee bună sau rea de la care pornesc, dar nu sunt adevăruri necontestate. Nu denumirea de reacționari poate măhni pe Români, dar greșele ce împetritează acel panegiric. Una, greșala este că începe neamul cu școalele Ardealului, și nu cu școala limbii hrisoavelor, limba publică; cu școala limbii cântecelor populare, limba istoriei, care școale își dau mâna din veac în veac, până la școala ardelenescă de astăzi, ce nu seamănă nici cu una și nu se leagă în nimica cu tradițiile

scrise și orale. Al doilea, greșala este de a propovădui că limbetele se reformează când dau potrivă limbile se formează zi pe zi. A treia pată este acrimonia către „nenorociții hrăniți cu literatură străină, ce nu sunt nici bunii străini, nici bunii Români”. Cunoaștem însă o epocă, unde mai că Români găsiseră forma cea bună a limbii, o epocă în care inteligența pretutindeni era deșteaptă, în care din toate părțile și într-o unire de glas, de spor și de țel, acel al naționalității, se da la lumină numeroase jurnale și publicații, în care au eșit la iveală colecții istorice ca *Letopisețile*, s'a adunat cântecile populare etc., etc. Această epocă a fost pe la 1840; și acei ce erau în capul acestei mișcări intelectuale erau tocmai de acei Români rădăciți, de străini, precum îi califică neofitul din Patria! În literatura adevărată nu se zice: scrieți ca să învățăm și noi cum se scrie; dar fiecare scrie, și critica alege. Ar fi fost mare nenorocire pentru România să se fi înadușit toate imbelele în cărțile latinești; ar fi crezut toți Români că România începe cu școalele din Blaj, cum zice tânărul neofit, și în loc de o înmulțire de idei, de o deșteptare a duhului cum am avea o ochire mărginită, un duh născorât și o înmulțire de pedanți. Dela cine au învățat a scrie Dante? Nici Rabelais, nici Malherbe, nici Pascal nu au cerut mustrii (modele), dar ei aveau talent și... judecată.

Ar trebui istoria critică a limbii de la formarea neamului român, spre a putea reduce la drepte proporții propovăduirea de restaurație ardelenescă. Pe adevărate școalele moderne și a neofitilor iuți, deși nu încușiți, Români nu pot pune temei. Cine mai mult decât Români sunt plecați a slăvi oamenii lor, ce se îndelețnicește cu lucruri ale obștei? (Va urma).

CULTUL MORȚILOR

Multe tradiții, obiceiuri și credințe au dispărut sau sunt pe cale să dispară. Unele nici nu merita să mai trăiască, altele însă e păcat că s'a pierdut. Printre acestea din urmă e și cultul morților.

La vechile popoare civilizate, la greci și la romani, precum și la sălbaticii de astăzi cultul morților ocupă un loc însemnat în viața omului. Fiecare familie păstrează amintirea și uneori chiar imaginea străbunilor, le aduce jertfe, le invoacă sprijinul în cazurile de grea cumpănă, se îmbărbătează la gândul vitejei strămoșești și se rușinează de a trăi o viață nemernică; se teme de „zeii morții”, de sufletele străbunilor, care îi împiedică astfel de la nelegiuiri și fapte rele.

Însă și creștinismul a păstrat ceva din cultul strămoșilor. A păstrat poezia făcută „de sufletul lor” și rugăciunea pentru odihna acestor suflete. Este chiar o zi consacrată rugăciunii pentru toți morții.

Faptul că cultul morților a dispărut în omenirea civilizată și că nu se mai păstrează decât de sălbatici nu-i o dovadă că merita moartea. Civilizația nu aduce în toate privințele un progres. Uneori provoacă schimbări, care aduc adevărate pierderi pentru omenire.

Bineînțeles că noi, cu ideile științifice de astăzi, nu mai puteam conserva, ne-ar fi fost absolut cu nepuință să mai păstrăm cultul morților sub vechea lui formă. Nu mai credem în nemurirea sufletului, în tot cazul nu mai putem diviniza sufletele părinților noștri dispăruți. Dar ceva din cultul acesta merită să trăiască, anume partea lui nobilă, elementul care influența conduita celor vii.

E o dovadă—nu de spirit științific sau de superioritate mintală—ci de vulgaritate și de ingrățitudine fapta omului care uită cu desăvârșire pe cei ce l-au dat viață, care l-au crescut și s'a sacrificat pentru dânsul.

Aviatorii noștri militari

D. sub-locot. aviator Negrescu

Ca și colegul său aviator, sub-locot. Negrescu, un eminent aviator, face adevărate mîmuri pe terenul aviației. De un an și jum. d-sa pilotează cu cea mai mare siguranță și abilitate biplanele H. Farman și „M. Farman”.

După cum se știe, d. locot. Negrescu a executat sborul București-Bărlad și înapoi, în cele mai bune condițiuni.

Săptămîna aceasta d-sa a plecat în Anglia, la uzinele Bristol, spre a lua lecțiuni de pilotaj pe monoplana „H. Coandă-Bristol”, împreună cu d-nii maior Maeri, Părvulescu și Chiscăneanu.

Vas

„Morții cu morții și viii cu viii” e zicătoarea oamenilor lipsiți de orice nobletă.

E sigur, sau în tot cazul e foarte probabil, că morților le este absolut indiferent dacă ne mai gândim sau nu la dânsii. Din punctul acesta de vedere toate gândurile, sentimentele și faptele noastre par a fi pierdute în zadar. Dar amintirea scumpleror dispăruți este și cred că va rămîne în totdeauna o necesitate pentru orice suflet nobil.

Afară de aceasta amintirea vietii, pe care au trăit-o bunicii sau părinții noștri, poate fi uneori o călăuză în calea întortocheată a vietii, altă ori un îndemn puternic pentru a fi vrednic de numele pe care l'am moștenit. Se poate întâmpla ca morții, din mormântul lor, să fie mai buni, mai cuminiți și mai cinstiti sfătuitoari de cât cei vii.

Apoi ne mai aducem astfel aminte un lucru extraordinar, la care nu ne prea gândim tocmai când ar trebui mai mult, anume că sînteri și noi muritori. «Doar n'am să moștenesc pămîntul» e o zicătoare, care oprește pe om uneori să devie lup. «Memento mori»—adu-ți aminte că vei muri—cum spuneau Români, este o maximă salutară.

Ce dragi imi sunt tihnitele case bătrânești, unde găsesc atîrnate pe pereți portretele celor ce nu mai trăiesc de cât în amintirea familiei rămase; unde văd diferite obiecte marunte, care le erau scumpe celor plecați pe drumul vesnicii! Un fior de religiozitate mă cuprinde în interiorul unei asemenea case, duhul cel bun mă stăpînește și gîndesc că este de adevărat că omul trăiește nu numai cu pâine, dar și cu cuvîntul lui Dumnezeu».

Aladin

„Să nu mă supere nimeni, Malena, nici chiar tu, zise el închinându-se în urma lui.

Deschise cu cheia prima cutie a biucoului. Dar când zări cordonul de perle albastre și albe, pe care Julia îl avusese de atâtea ori în răzini și pe care ea îl destinase, durerea lui izbucni din nou, și avu o eriză mare de lacrimi.

A se citi urmarea în „Universul Literar“ ce va apare Duminica viitoare.

Cariera lui Bibi-la-Panade

de Alfons Crodere

Bibi a venit foarte devreme la Paris. Unii pretind că ar fi venit pe picioare, alții cu drumul de fer. Dar asta interesază prea puțin povestitorul. El vorbește că el a venit la Paris văzând înaintea ochilor imaginea ortunei această zeită legată la ochi, care face aceiași impresie ca și un număr senzațional al unui muzicant.

După ce a păpat cei câțiva franci tați la plecare, Bibi s'a întors la țară la părinți.

— M'am plimbat prin tot Parisul, n'a rămas nici un colț necercetat, zise el ualiv, și tot n'au pus mâna pe femeia aia orăbă.

— Boule, îi zise tatăl părintesc, n'ai înțeles că m'au servit de o imagine clasică pentru a-ți arăta norocul? Pleacă'n dărăt și vezi, în cărți trebuie să cauți norocul.

Convins de acest discurs, Bibi o porni iar spre Paris. Mult timp l'am văzut pe la anticarii de pe cheuri, scotocind cărțile noi, cercetând pe toate și înghițind kilograme întregi de praful.

Norocul pe semne a fost maijos cu el văzându-l așa prost și îl recompensă pentru munca sa.

Într-o zi, răsfoind o biblie veche, Bibi găsi o hârtie de 500 franci, fixată acolo cu un ac. Câteva foi mai departe un bilet de aceiași valoare îi apără înaintea ochilor.

— O mie de franci pentru 30 de bani, zise el încet, nu e scump. Păți negustorului și plecă repede.

— Tata a avut dreptate cu răbdare se trece marea. Anunță și pe cei de acasă de această bucurie. Asta fu epoca de splendoare. Când fondurile începură să se împuțineze, iar porni să caute prin cărți. Dar de astă dată, din nenorocire nu mai găsi nimic. Pe semne că oamenii nă mai încredințau cărților bogățiile lor și moștenitorii nu le vindeau la anticar așa de grabă. Desperat de aceasta, Bibi scrisse părintelui său o scrisoare în care răspunse: „Pentru a reuși în viață, trebuie să întinzi mâna la multă lume. Relațiile sunt necesare“.

Bazat pe acest sfat, Bibi, se făcu împărtitor de afișe. În toate zilele întindea mâna la câteva mii de oameni. Meseria asta îi aducea zilnic 2 franci și hrana.

Scurbit de acest salariu derisoriu, Bibi vâi să-și recucerească independența. Acum se apucă de cerșetorie și zilnic întindea mâna la o mulțime de persoane.

El scrisse tatălui său că deși îi urmasse sfaturile, nu făcuse mare scofală.

Tatăl îi răspunse: „Dragă băte, dacă renunți a-ți creia o carieră intelectuală, fă altceva. Gândește-te că în Paris o mulțime de oameni au prea mult, și ce prisosește în buzunarul lor poate intra perfect într'al tău.

Nu trebuie de cât puțină abilitate și agerime. Muncește, muncește mereu“.

— Așa da! zise Bibi, la asta mă gândeam și eu. Și se făcu pungaș de buzunar. Nici cu asta nu-l merse mai bine. Într-o zi, după ce furase

un portofel cu o chee și cu „unu de cincă“ găurit, se lăsă prost și fu prins. L'a băgat într-o casă mare cu gratii la ferestre unde unul scrisese bătător la ochi: „Libertate, egalitate, fraternitate“.

Seziu cel câ-va timp apoi plecă acasă și sosi tocmăi când ploaia mai adravă.

Ta-su sedea la cărucimă, cu halba dinainte și cu o gogogeamitea țigare.

Cum îl văzu intrând, leocăcă, palid, sdrențaros strigă:

— Pe legea mea, n'et nur te mai cumose, băete!

Și povesti lui ta-su că guvernul îi dase un post într-o casă națională din cele mai importante.

— Ei și, de ce-ai venit?

— Pentru că mă păzea la ușe.

— Ei vezi băete! Post bun ai avut de ce n'ai rămas acolo.

— Nu pot să-ți fac nimic. Dute iar la Paris! Fă cum am făcut și cum fac și acum, băete!

— Așa măi zic și eu, strigă Bibi. Chemăr adu-mi o țigare și o halbă. Tata re-ia dăt un stat bun...

Trad. de Nicolae Vătămanu.

Ilustrația noastră colorată

Atacul teribil al caveriei sârbești la Cumanowo

Una dintre cele mai crâncene lupte între trupele sârbești și turcești a fost cea de la localitatea Cumanowo, situată în apropierea orașului Veskuob, fosta capitală a Serbiei vechi. În această crâncenă bătălie în care soldații s'au bătut piept la piept, a fost teribila sașă a caveriei sârbești, care a secerat mii de victime în rândurile dușmanului.

În lupta de la Cumanowo, Turcii au avut 16.000 de morți iar sârbii vreo 7.000. Numeroși ofițeri sârbi, între cari mai mulți comandanți de regimente, au căzut pe câmpul de luptă.

La administrația ziarului „Universul“ se află de vânzare hârtie maculatură, cleiu întrebuintat, precum și cerneală, cu pret foarte convenabil.

Casă de Sănătate

SPECIALA PENTRU BOALE DE FEMEI — SUB DIRECȚIA —

Doctorului I. KIRIAC

Chirurg primar, șeful serv. de gynecologie al spitalului Eloriei

SECTIE SEPARATA pentru BARBATI

(hemoroidă, hernii, tumoră, calcule vesicale, obstrucții urinare, etc.)

Strada Sf. Ioan 8, în casa Institutului Național

— TELEFON 2/96 —

Pentru doamnele menajere
Recomandăm călduros

„Regina bucătăriei“

Un volum conținând rețete complete pentru ori-ce fel de mâncare, pentru sănătos și bolnavi.

1 LEU

La administrația ziarului „Universul“
Pentru provincie se adaugă 10 bani poșta

Contra ramburs nu se expediază

VĂPSEA DE PĂR RAPID

GARANȚAT ABSOLUT
NEVĂTĂMĂTORIE

Văpșea imediat părul cărunțit sau albit, în negru, brun, castaniu sau blond într-un mod atât de perfect și de natural în cât nu se cunoaște de loc că părul e vâpșit. Intrebuintarea mai simplă și mai ușoară ca în ori-ce altă vâpșea de păr.

Prețul lei 2,50. La nemulțumire se restituie imediat costul.

Bonboane Orientale

Parfumează admirabil gura

și distrug ori-ce miros urât al gurei provenit din tutun, dinți stricați sau stomac deranjat.

Cuția 50 bani la drogherii și farmacii.

Observați marca *Semiluna* cu stea, singure veritabile.

CREMA
PUDRA
SAPUN

FLORA

POMADA
Capilogen
(Apă de păr)

TUSEA cea mai rebelă, bronșitele acute și cronice, tusea măgărească, vindecă sigur

*Pectosin
Ileanu*

Șifla lei 3.—La drogherii și farmacii

PURGEN

PURGATIV IDEAL
cu renume universal

De o eficacitate absolută sigură. Cuția cu 25 purgative lei 1,50. Observați ca fiecare pastilă să aibă inscripția: **Purgen Bayer**, singura veritabilă.

Anemia (lipsa sângelui), cloroză, neurastenă, isteria, slăbiciunea generală, vindecă

*Hemofer
Ileanu*

recomandat de prof. dr. Bucella, prof. dr. Leonte, prof. V. Negel, I. I., și alții, ca unul din cele mai puternice reconstituente ale corpului slăbit. Șifla lei 4.

DURERI REUMATICE

Neuralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți vindecă sigur

**PASTILELE
Newalgine Jariș**

Un flacon 2,50

La drogherii și farmacii.

Aparatul de ras **Gillette** este apogeul simplității, ușurinței și siguranței.

Aparatul de ras **Gillette** lucrează ușor, curat și fără primejdie.

Observați incovoitura lamei **Gillette** în timpul întrebuintării.

Lama incovoiată **Gillette** este cea mai strălucită idee în domeniul rasului singur.

Aparatul **Gillette** poate fi după voie mănuit și după tăria creșterii părului.

Bine argintat cu 12 lame lei 25.
De vânzare în magazinele de obiecte de oșel, articole de lux, pentru bărbați, și articole de piele. **Gillette Safety Razor Ltd.** Boston și Londra.

Cunoscute în toată lumea

Gillette

neascutit
fără căurea

Aparat de ras

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE ZIARUL

„UNIVERSUL“

ABONAȚILOR SĂI LA TRAGEREA DIN LUNA NOEMBRIE, 1912

O splendidă Vilă la Sinaia

„VILA NICOLAE“, construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiate noastre de *Industria metalică „Marcus“*, Bulevardul Elisabeta, No. 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din: 1 canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu oglindă, 2 pedestale cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin „Pictet“, Bulevardul Elisabeta, No. 10, Hotelul Principal

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn *Marin V. Ganea*, șos. Mihail Brăveț, 37 și str. Șerbăneș, 10, Sucursala cal. Victoriei, 107

Una sufragerie modernă

compusă din: 1 bufet cu marmură, Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu oglindă; 1 masă pentru 12 persoane și 6 scaune tapitate și îmbrăcate imitație de piele, cumpărate de la marele magazin de mobile „Compania Americană“, strada Carol, 74, vis-a-vis de piața de flori lângă Hotel Dacia

Una bucată pânză de borangic alb, de 9 metri; una bucată pânză idem, frez, de 4 metri; Una bucată pânză idem, bleu, de 5 metri. Cumpărate de la Expoziția Casei Școalelor.

Un serviciu de ceai, de metal alb fin, argintat și garantat că nu înegrește, compus din: 1 țavă frumos cișelată, cu mânere, și 12 pahare într-o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru orice casă; **1 fructieră** de metal fin argintată, înaltă de 50 centimetri și având 3 glastre pentru fructe și un vas pentru flori; **1 fructieră** de metal alb imitând exact argintul vechiu, înaltă de 37 centimetri și având un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en gros și en detail Frații A. & I. Roller, București, str. Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciu de cristal pentru înghețată, compus din: o cupă mare și 6 lăcrășoare montate în metal argintat Christoffe V. F. P.; **Una pîngă** de argint veritabil oxidată; **Una fructieră** de metal, argintată, cu 6 cutite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Hadivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăci perfecțion, 1 mandolină Italiană, 1 muzică de masă cu manvela, cu 6 cântece, 1 gitară franceză. Toate acestea cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischozniky, furnizorul curții regale, strada Colței, No. 7, București.

Una bicicletă elegantă „Sport“, cu roata liberă și frânga automată prin contra-pedalare; **Una pușcă** de vânatoare cu două țevi, țevile de oțel „Bayard“, din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard“. Această armă are patru zăvoare de siguranță, țeava stînga choke-bore și poate înfrîbuița atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum. **Una carabină** semi-automată de mare precizie „Pieper“, cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnizorul curții regale, 44, calea Victoriei, București.

Una mașină de cusut marea Compania Americană, calitate superioară; **Un gramofon**

marca M. Edison, Carmen Sylva, cu două arcuri remonabile, în timpul mersului, cu 6 plăci marca Premier record. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, gramofone și biciclete, en gros și en detail Compania Americană, strada Carol, 50, București.

Un ceasornic de aur, 14 carate, cu trei capace, pentru dame, marcat de Stat; **2 servicii** de argint pentru bua, compuse fiecare din câte trei bucați, într-o cutie foarte elegantă; **Una pîndulă** elegantă și modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere „Ceasornicaria Colței“, București, strada Colței, No. 31.

1 armonică Italiană, 21 clape, 8 basuri și tonuri de oțel; **1 vioară** fină, cu cutia ei; **1 pelerină** de plase, portativă pe ambele părți. Toate acestea sunt cumpărate de la „Compania Generală“, mare birou de importatione, strada Smârdan, 29, etajul I.

2 ceasornice de aur pentru dama; **Doză ceasornice** de aur cu câte trei capace pentru bărbat; **șase ceasornice** de argint; **șase ceasornice** de metal fin argintat, cu câte trei capace; **trei ceasornice** de metal imitând argintul rusesc; **1 coliere-lăntășoare** pentru gât, de argint veritabil, **una geantă** de alpaca veritabilă.

2 costume de baro (saco), după măsură și alegerea stofei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jacques Grimberg, strada Academiei, No. 25.

Un serviciu de oțel și untdelemn de alpaca veritabil, fin argintat și conținând 5 piese de cristal alb: una de oțel, una de untdelemn, una de muștar, una de sare și una de pipier pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină mare de bucatărie „Ideal“, cu 4 ochiuri, din table de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tipicherie Mihail D. Botez, București, calea Văcărești, 142.

O colecție de legi, compusă din 5 volume, de la d. Ghețu, calea Dorebanților, 100; **una mașină** de călcat pentru croitorie, sistem Sol-Pop, ultima perfecțiune; **o vulpe** de teracotă; **20 plăchete** argintate, reprezentând pe Regele și Regina.

Alară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din *Memoriile Regelui Carol I al României* sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului „Universul“, tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15; pe 3 luni lei 4.65.

Pentru concursarea la prețurile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șase luni 15 și cei pe trei luni, 5. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri, pentru tragerea următoare.

Administrația „Universului“ nu întrebuințează încașatori.

Piata abonamentelor se va face direct la casa administrației ziarului, prin mandat postal sau personal.